

EIRENE nieuws

jaargang 2006

nummer II

juli

Nieuwsbrief van EIRENE Nederland, organisatie voor vrede en gerechtigheid

Het Kain en Abel conflict in de Sahel

Burgervredeswerk

Het trekken van de nomaden van de ene weideplaats naar de andere baart onze partners in Niger en Tsjaad veel zorgen. Hierdoor ontstaan er telkens weer conflicten tussen de trekkende veehouders en de gevestigde akkerbouwers. De conflicten gaan over de natuurlijke hulpbronnen, vooral over water.

Het programma MEC (Mediation Elevateurs Cultivateur = Bemiddeling Veehouders Boeren) in Tsjaad draagt er toe bij deze conflicten gewelddoos aan te pakken en helpt de betrokkenen regels af te spreken met elkaar, die stand houden. Op het ogenblik werkt men aan twee onderzoeken, die het uitgangspunt zullen zijn voor toekomstige activiteiten. Het eerste onderzoek beoogt de conflicten die bij het wisselen van weidegrond ontstaan beter in kaart te brengen en te onderscheiden naar de aanleidingen tot geweld. De tweede studie onderzoekt de rol van de vrouw binnen deze situatie.

Vanuit Niger vertelt Renate Staudenmeyer, die in de regio Tahoua werkt, hoe men probeert de Peulh-nomaden groepen in het projekt AGSA op te nemen.

„De Peulh zijn een nomadische stam die vee bezit. Met hun kudden trekken zij door heel West Afrika van Algerije tot Tsjaad, afhankelijk van waar zij drinkwater en voedsel voor hun vee kunnen vinden. Sinds kort hebben wij via onze medewerkster Aissa in Tillia

contact met deze nomadengroepen. Vooral de Peulh-Bororo stam, die ook Wodaabé wordt genoemd, bestaat uit zeer traditionele en een geïsoleerd levende groepen. Zij praktiseren een animistische godsdienst met islamitische elementen. Feesten en rituelen zijn voor hen belangrijke uitdrukkingsvormen van hun tradities en hun cultuur. De eerste stappen om hen bij ons project te betrekken zijn gezet. Tijdens de laatste rondrit door het projectgebied hebben we weer de Peulh-Bororo in Taksanainass en omgeving opgezocht. In de gesprekken met hun heb ik mij gerealiseerd dat zij als veehouders de grote trektochten met hun vee opgegeven hebben, omdat zij willen settelen. Zij willen hun nomadenbestaan niet helemaal **vervolg op pagina 2**

Inhoudsopgave

Ontwikkelingssamenwerking

- De vloek van bodemschatten p. 4

Burgervredeswerk

- Kain en Abel in de Sahel p. 1

Vrijwilligerswerk

- Betoverend Nicaragua p. 2
- Globalisering in Roemenie p. 3

EIRENE Internationaal

- Verslag EIRENE-Pinksterweekend p.6

EIRENE Nederland

- Vrijwilligersvacatures p. 5
- Debat vermenging vrede en ontwikkeling p. 7
- Nieuw beleidsplan en bestuur p.8

Voor het eerste keer vieren Peulh-nomaden en Toeareg gezamenlijk feest

Voorwoord

Beste lezers
en lezeressen

Ik ben trots jullie ook in het tweede kwartaal van 2006 weer een heel veelzijdige nieuwsbrief te kunnen presenteren, net zo veelzijdig als het werk van EIRENE.

Ons openingsartikel gaat over burgervredeswerk in de Sahel dat conflicten tussen de verschillende etnische groepen op een geweldvrije manier tracht op te lossen. Dat EIRENE niet bepaald wordt door mediahypes maar duurzame analyses van belang vindt laat ons artikel over een aardoliepijpleiding in Tsjaad zien: Afrika-expert Martin Zint laat met dit concrete voorbeeld zien dat bodemschatten voor arme landen meestal geen zegen maar een vloek zijn. Zijn analyse maakt inzichtelijk waarom er enkele maanden geleden zulke onlusten waren in Tsjaad. EIRENE Duitsland is al jaren met een campagne tegen deze pijpleiding bezig. We zullen nog wel vaker van Tsjaad horen.

Welke boeiende ervaringen EIRENE-vrijwilligers in het buitenland opdoen kunt u nalezen in twee persoonlijke verhalen van vrijwilligers uit Nicaragua en Roemenië.

Maar niet alleen in het buitenland gebeuren er dingen. Ook in Nederland is er veel aan de hand. We stellen u op de hoogte van het nieuwe beleidsplan, lichten de vermenig van ontwikkelings-samenwerking en defensie voor jullie toe, en laten de internationale EIRENE pinksterconferentie even de revue passeren.

Met deze nieuwsbrief neem ik ook afscheid van Nederland. Begin juli zal ik plaats maken voor mijn opvolgster Karin Dauber. Ze is trouwens „senior vrijwilligster“ en komt in het kader van een sabbatical naar Nederland. U ziet, een vredesdienst bij EIRENE staat voor alle generaties open.

Ik wens jullie veel leesplezier!

Julian Volz

Julian Volz
EIRENE-vrijwilliger

vervolg van pagina 1

opgeven, maar sturen de jonge mensen met het vee erop uit.. De anderen blijven en bouwen hutten om in te wonen. Bijna allemaal noemen zij de moeilijke afgelopen jaren als reden voor het veranderen van hun manier van leven. Zij hebben er genoeg van telkens de honger te moeten ontvluchten. Elk jaar wordt het moeilijker om te overleven. Ook hebben zij de behoefte deel te kunnen nemen aan de infra-structuur, bijvoorbeeld alfabetisering. Zij hebben al twee aanvragen ingediend voor alfabetiseringscentra in hun Fulfulde taal.

Deze laatste ontmoetingen hebben tot gevolg gehad dat AGSA-EIRENE in het gebied waar wij ons project uitvoeren een groot feest van de Bororo heeft ondersteund. Na maanden van droogte en honger viel

er in het noorden van Niger in de herfst eindelijk weer genoeg regen. De oogst van de boeren was goed en de weiden van de nomaden hadden weer genoeg gras voor het vee. Het traditionele feest van de Bororo was dit keer daarom ook een symbool van levensmoed en nieuwe hoop voor de mensen in deze streek. Voor het eerst bereidden zij het feest samen met de Toeareg groepen voor – een demonstratief teken voor het vredig samenleven.“

Niet alleen voor Renate Staudenmeyer waren de dansen in Trance door opvallend geschminkte Bororomannen een bijzondere ervaring. Ook de Toearegs werden door dit spektakel duidelijk geboeid.

Betoverend Nicaragua Het vreemde leren snappen

Vrijwilligerswerk

„Nicaragua is een buitengewoon veelzijdig land: betoverend, afstotend, arm en rijk. Zo arm dat het me niet meer opvalt, want de armoede komt me met zo'n kracht tegemoet dat ik niet meer in staat ben haar te voelen. Maar het is hier ook zo rijk en zo prachtig dat ik er helemaal vol van ben.

Ik ben graag op het platteland. Het werk is elementair en het succes is direct zichtbaar. De mensen op het platteland zijn open en vriendelijk. Alle overbodige conventies, de afmattende druk om jezelf eeuwig te moeten profileren en je prestige te afficheren worden daar - waar men nauwelijks iets bezit - afgelegd of waardeloos en daardoor zijn de mensen direct en eerlijk. Ik ben heel dankbaar dat ik deze mensen heb leren kennen en met hen mag samenwerken.

Het komt voor dat je na een lange wandeling door de prachtige bergen, de daartussen gelegen weiden met hun grote schaduwgevende bomen en akkers een arm hutje van een familie ziet. Daar kun je leren dat een

Kippensoep komt in Nicaragua niet van bouillonblokjes...

golfplatendak geen armoede maar een zekere rijkdom betekent ten opzichte van een plastic dak met gaten.

Dat de kinderen huilen als ze een grote blanke persoon zien, dat het meisje met het syndroom van Down samen met de kippen in de modder speelt, dat de mensen blootsvoets lopen en dat men denkt dat ik een man ben, lijkt in het begin heel vreemd, maar is wel begrijpelijk.“

Rahel Lemke
EIRENE
-vrijwilligster

De werkdag in geglobaliseerd Europa

Een vrijwilligersdienst met daklozen in Roemenië

Vrijwilligerswerk

Hansjürgen Engel werkt sinds februari 2005 met het EIRENE-vrijwilligersprogramma voor senioren in het Goede

Huis, een instelling voor daklozen mannen in Sibiu, Roemenië. De voormalig journalist is een meester in het observeren. Door de mannen, die zich aan de rand van de samenleving bevinden, krijgt hij zicht op wat werk in een Oost-Europees lage lonenland voor de betrokkenen betekent.

„Als ik in het „Goede huis“ kom zit Itzvan met een bedrukt gezicht in de keuken. Ik zet koffie voor ons. De 42-jarige is in het begin van de week bij een kleine onderneming in dienst gekomen.

3 Euro voor 8 uur

Het is hard werk in een bouwput. Aan het einde van de werkdag wordt hij met 100.000 Lei afgescheept. Omgerekend drie euro voor acht uur werken in de bouw. De dag ervoor had hij nog 120.000 Lei ontvangen. Waarom vandaag minder dan gisteren? Een verklaring heeft Itzvan niet gekregen. Toch probeert hij de teleurstelling te trotseren: „Aan het eind van de week kan ik tenminste nieuwe schoenen kopen.“

Zoals Itzvan vergaat het vele mannen die tot de sociaal achtergestelden behoren. Sommige gaat het nog slechter. Zij werken een hele week en krijgen niets – geen vast werk en geen geld. Op deze schandelijke wijze leven veel kleine ondernemingen van de ene opdracht naar de andere: over de rug van vertwijfelde mensen, die in hun nood alles accepteren waar geld voor beloofd wordt en er dan als gefrustreerde stomkoppen bijstaan.

Onverwachte dromen

Ik vraag Itzvan of hij nog dromen heeft. Hij zegt zonder aarzeling iets heel

anders dan ik had verwacht: „Ik zou me weer met God willen verzoenen.“ Vroeger toen hij nog jong was heeft hij in het kerkkoor van Sibiu gezongen, bad veel en sprak met God en beleefde een innerlijke vreugde, waardoor hij met zichzelf en de wereld tevreden was. Toen is echter de verzoeking gekomen, alcohol en andere zaken, vaak oppervlakkig plezier en hij heeft God verloren. Nu vraagt hij aan mij of God hem nog wel aannemen wil en zijn ogen drukken twijfel uit. Ik weet het antwoord niet maar probeer hem moed in te praten zo goed als ik kan. Overigens: het is op initiatief van Istvan dat nu om 7 uur 's morgens in het „Goede Huis“ een korte dagopening wordt gehouden. Meer mannen dan wij gedacht hebben nemen hier aan deel.

Een dag in de schoenenfabriek

Wanneer Hubert 's avonds vanuit zijn werk weer in het „Goede Huis“ komt, kun je de frustratie van zijn gezicht aflezen. Hij heeft werk gevonden in een Italiaanse schoenenfabriek. De eerste werkdag zit erop. Ik zet koffie voor ons en vraag hem te gaan zitten en over zijn ervaringen iets te vertellen. Acht uur heeft hij aan de lopende band gestaan en de gemaakte schoenen moeten strijken, zo vertelt hij. Voor mij een amusant idee: dat schoenen gestreken moeten worden nadat ze hun leren jas aangemeten hebben gekregen. Maar Hubert kan er niet om lachen.

Plotseling - zo vertelt hij verder - begon een sirene luid te loeien en alle arbeiders, waarvan de meeste vrouw zijn, renden naar hun kluisje en paktten hun boterhammen om meteen weer terug te keren naar hun werkplek en daar te eten. Weer klonk de sirene en de lopende band begon weer te draaien. Op deze manier moeten per dag 700 paar

schoenen gemaakt worden. Als het niet lukt, dan moet men verder werken tot het aantal klaar is. Omdat men bang is het proces op te houden, durven de meeste mensen niet eens naar het toilet te gaan. „Ze knijpen liever hun billen tegen elkaar“, zegt Hubert met gepikeerde stem.

Voor dit strijkwerk aan de lopende band moet hij een nettoloon van 2,7 miljoen lei ontvangen (ongeveer 80 euro) plus een paar inkoopbonnen. Pikant detail bij dit aanbod: Hubert moest een contract tekenen dat hij minstens een jaar in de schoenenfabriek zou blijven werken, anders dreigt een geldboete van twee maandsalarissen. Hubert is er de volgende dag niet meer naar toe gegaan. Sinds twee maanden werkt hij nu bij een bouwbedrijf – voor tweeën een half miljoen lei, dus het minimumloon van 70 Euro. Daarbij verdient hij geld met overuren en werken op zaterdag, dat wordt beter betaald, maar wel zwart. Een van de twee misstanden in de Roemeense economie: corruptie en zwart geld. Maar Hubert voelt zich goed.

Hans Jürgen Engel
EIRENE-vrijwilliger

**Werken voor een hongerloon:
in Roemenie een trieste realiteit**

De vloek van de bodemschatten

Oliekoorts in Tsjaad en de gevolgen

Ontwikkelingssamenwerking

Doorgaans nuchtere wetenschappers spreken van 'de vloek van de bodemschatten' bij een fenomeen dat zij waarnemen maar economisch niet kunnen verklaren. Het jongste slachtoffer is Tsjaad. Meteen na het begin van de olieproductie in oktober 2003 verslechterde de economische situatie in het land dramatisch. N'Djaména behoort tot de weinige hoofdsteden van de wereld waar niet de hele dag stroom en water is. Salarissen van leraren of ambtenaren worden vaak pas na maanden achterstand uitbetaald, net zoals de pensioenen.

Het conflict in Dafur, dat zich afspeelt in het grensgebied met Soedan, zet de buitenlandse politiek van de regering onder sterke druk en kost heel veel geld. Een eerste signaal dat het bij die zogenaamde vloek over concrete zaken gaat. Maar inderdaad zijn ze economisch minder goed uit te leggen, want de oorzaken zijn politiek van aard. „Het oliegeld spoelt in razende vaart door ons land, maar wij, mensen van Tsjaad hebben niet de geëigende vaten om het af te tappen“, vertelde

mij een Tsjaadse collega al lang geleden. Het spoelt weg als door een zeef – of met een beter beeld: geldstromen verdampen in het hete woestijnzand van Tsjaad. In Tsjaad zou alles beter worden dan in Nigeria, Angola of Soedan. ExxonMobil noemt zijn eigen door winst gekenmerkte handelsrelatie brutaalweg „ontwikkelingsproject“. Hun begrip ontwikkeling dekt echter een andere lading dan bij EIRENE. Dat kun je al snel zien in de verdragen die de investering moeten beschermen en die reeds in 1988 met de toenmalige president Habré afgesloten zijn voor de duur van 70 jaar. Nog erger, de huidige regering - die deze verdragen nooit heeft bekritiseerd - sloot in mei 2004 nieuwe verdragen af met hetzelfde soort regelingen en looptijden.

Amnesty International heeft die verdragen laten onderzoeken door deskundigen inzake internationaal recht. Voor het verbaasde publiek vertaalden zij uit het juristenrapport dat iedere wetswijziging die invloed heeft op de olieproductie de regering verplicht tot „schadevergoeding“. Naar het motto: als

jullie zo nodig de arbeidsomstandigheden willen verbeteren doe dan wat je niet laten kunt, maar de kosten zijn voor jullie. Economisch gezien wellicht slim. Het prijskaartje leg je dan wel bij de mensenrechten, aldus Amnesty International. In deze verdragen liet het Consortium ook garanties opnemen dat zijn veiligheidsdienst mag binnendringen in woningen als men gevaar vermoedt voor de pijpleiding.

Op deze manier knevelt het Consortium de regering. Op een andere wijze probeerde de Wereldbank hetzelfde te doen met de regering van Tsjaad. Aan de kredieten van de Wereldbank ter ondersteuning van het project werden voorwaarden verbonden. De belangrijkste was wet nummer 001. Daarin wordt de besteding van de olieinkomsten precies geregeld. 80% van de inkomsten zijn gereserveerd voor armoedebestrijding en dienen rechtstreeks voor infrastructuur, onderwijs en gezondheidswezen te worden besteed, 15% zou in een fonds voor aankomende generaties komen en 5% is gereserveerd voor de ontwikkeling van het oliegebied.

De naleving van de wet wordt gecontroleerd door een speciaal daarvoor opgericht „Collège de Controle et de Surveillance des Ressources Pétrolières (CCRSP)“. Vier van de negen leden worden door NGO's benoemd – mensenrechtenorganisaties, ontwikkelingsorganisaties, vakbonden en religieuze gemeenschappen. De Tsjaadse samenleving en hun internationale ondersteuners hieven een applaus aan en riepen: „Ga zo voort“. Nu nog een competent bestuur, een onafhankelijke rechtspraak, beroepsopleidingen voor mensen in Tsjaad, deelname bij het opzetten van regionale ontwikkelingsplannen en nog enkele kleinigheden regelen. Dan kan de olie-exploitatie beginnen.

Nee, zeiden Wereldbank, ExxonMobil en de regering. We beginnen

De bevolking profiteert van de oliepijpleiding het minste

Boortorens schieten in het zuiden van Tsjaad als paddelstoelen uit de grond

meteen met de productie. Met het verdiende geld wordt stap voor stap alles gerealiseerd dat nog ontbreekt aan een goed functionerende staat. De Duitse regering deelde dat idee nadrukkelijk. Op 06.06.2000 gaven de directeurs van de Wereldbank toestemming voor de kredieten voor Tsjaad en voor de pijpleiding naar Kameroen.

„Door wet nummer 001 zal in Tsjaad alles anders worden“, hield de Wereldbank vol. Zomer 2005 verscheen het eerste jaarrapport van de controlecommissie. Gedetailleerd werden daarin alle bekende en minder bekende methoden van verduistering van staatsgelden beschreven. Bestellingen en betalingen van zogenaamd hoogwaardige kwaliteitsproducten bleken bij controle goedkope rotzooi te zijn. Geheel betaalde scholen, die in de steigers stonden te rotten, simpele computers die op de rekening stonden voor 4.500 Euro per stuk. De lijst is lang en noemt ook plaatsen en verantwoordelijke Instututen, waar bekende persoonlijkheden achter schuilgaan. Deze zouden naar de regels van een rechtsstaat direct ontslagen dienen te worden en aan de justitie overgedragen. Maar niet in Tsjaad. Door de algemene ellende in Tsjaad is 'regel nummer 1': als geld langskomt, probeer dan zoveel mogelijk voor jezelf te houden. Wie zich in de situatie van Tsjaad daar niet aanhoudt, kan niet als normaal beschouwd worden. Consequenties hoeft je dus niet te vrezen. Zo

ondergraaft de ongeschreven 'regel nummer 1' steeds het geldende recht met de wet nummer 001.

In oktober 2005 kondigt de olieminister Mahamat Nasser Hassane aan dat de regering wet nummer 001 over de olie-inkomsten wilde wijzigen. Het fonds voor de toekomstige generaties moest opgeheven worden, want de kinderen in Tsjaad hebben nu honger. En armoedebestrijding moge belangrijk zijn, soevereiniteit van de staat is dat ook. Die moet eveneens uit de 80% worden bekostigd die voor armoedebestrijding is bedoeld. De militairen aan dezelfde ruif met artsen, leraren en wegwerkers?

Ondanks heftige protesten uit binnen en buitenland besloot het parlement op 29 december 2005 de wet nummer 001 te wijzigen. Deze wet geldt nu voor alle olievelden. Het fonds voor de toekomstige generaties werd opgeheven zonder een vervanging. En het veiligstellen van de staatssoevereiniteit mag nu ook met oliegeduld worden gefinancierd. Dat is letterlijk olie op het vuur van de conflicten, waarin Tsjaad betrokken is. De wereldbank trok op 6 januari 2006 aan de noodrem en schortte alle kredieten aan Tsjaad op. De rekening bij de Citybank Londen, waarop Esso het oliegeduld stort, werd geblokkeerd. Koppig ondertekende president Déby op 11 januari 2006 de gewijzigde wet en daarmee trad deze in werking. Vervolgens beval hij Esso in de toekomst direct aan de regering van Tsjaad te betalen of de exploitatie van de olie te beëindigen.

Vrijwilligers gezocht

EIRENE Nederland

Niet iedereen is in de gelegenheid om langere tijd vrijwilligerswerk in het buitenland te gaan doen. Maar wist u dat u EIRENE ook in eigen land kunt helpen? Op de website van EIRENE zijn daarvoor sinds kort diverse vrijwilligersvacatures te vinden, kijk u in het menu onder „Over EIRENE“. Zo zijn we onder andere op zoek naar:

Met de beslissing wet nummer 001 te wijzigen heeft de regering van Tsjaad zich volstrekt geïsoleerd en met alle deelnemende groepen onenigheid gekregen. In de binnenlandse politiek heeft het de nationale consensus inzake olie-exploitatie vernietigd, die toch al zwaar onder druk stond. Daarop wijzen de olienetwerken in Tsjaad in een gemeenschappelijke verklaring die op 13 januari 2006 werd afgegeven. Het lijkt erop dat president Déby met de wanhopige poging zijn financiële problemen op te lossen een veelvoud aan nieuwe problemen heeft binnengehaald. De gevolgen zijn op dit ogenblik nog niet te overzien.

Martin Zint

Journalist en Afrika expert Martin Zint is coördinator van de werkgroep Aardolieproject Tsjaad – Kameroen. Hieraan nemen 14 organisaties deel, waaronder EIRENE. Het doel is samen met de mensen in het exploitatiegebied en langs de pijpleiding beslissende verbeteringen te bereiken. Hun eisen: de mensen moeten aan de plannen kunnen deelnemen, milieu standaarden moeten in acht genomen worden, de mensenrechten moeten gerespecteerd worden. Meer informatie: www.erdoel-tschad.de

- Een lay-outer en een redacteur voor deze nieuwsbrief
- Leden „EIRENE promotie-team“ voor publieks-evenementen
- Een webredacteur
- Grafisch ontwerper voor enkele posters / flyers

Heeft u interesse, neem dan op woensdagen of donderdagen contact op met het EIRENE-kantoor en vraag naar Ilse Oosterlaken.

De langetermijneffecten van een vrijwillige vredesdienst

Verslag van de EIRENE-pinksterconferentie 3-5 juni

EIRENE Internationaal

Bijna 100 (voormalige) EIRENE-vrijwilligers, medewerkers, leden en andere sympathisanten waren van 3 tot 5 juni aanwezig op de jaarlijkse EIRENE-pinksterconferentie. Dat zijn meer deelnemers dan gewoonlijk, maar er waren dan ook veel oud-vrijwilligers van EIRENE speciaal gekomen om het 40-jarig jubileum van de Duitse afdeling van EIRENE te vieren. Hoogtepunt was het feest op zondagavond, met onder andere een geïmproviseerde, eigentijdse opvoering van een toepasselijk stuk van de Griekse schrijver Sopho-

Foto: Thomas Oelerich

Bestuurslid Jet Visser-Romijn (rechts) tijdens de conferentie

cles, want getiteld „Eirene“. Tijdens het gehele weekend hing het „EIRENE-gevoel“ duidelijk in de lucht. Omschrijven is lastig voor wie het niet kent, maar hartelijkheid, openheid en betrokkenheid passen er zeker bij.

Het thema van de conferentie was dit jaar hoe de ervaring van een vrijwillige vredesdienst bij EIRENE op de lange termijn doorwerkt in het leven van de vrijwilliger. Inspireert het om anders om te gaan met je medemens, leidt het tot meer begrip voor el-

kaar? Tot een andere levensstijl? Een verandering in loopbaan? Een vrijwillige inzet voor een betere wereld tijdens je verdere leven? Ja zeker, zo illustreerden de ervaringen die sprekers en deelnemers met elkaar deelden tijdens de conferentie. Ter gelegenheid van het pinksterweekend was er ook een enquête onder voormalige vrijwilligers gehouden. Een citaat van een Nederlandse oud-vrijwilliger die in Belfast zat:

„Ik heb niet alleen geleerd dat elk conflict gecompliceerd is, maar ook dat de relatie tussen gerechtigheid en vrede niet eenvoudig is. Het zijn geen slechte mensen die kiezen voor geweld; vaak zijn het wanhopige mensen, onder de voet gelopen en in de steek gelaten. [...] Mijn sympathie ligt bij de mensen in de achterbuurten. Hoe kun je als vredesbeweging deze

Foto: Thomas Oelerich

Inleiding door oud-directeur Paul Gentner en zijn vrouw Annik

mensen bereiken zodat ze zich gehoord weten, hun woede over onrecht kwijt kunnen en dan misschien leren om een andere, vreedzame weg te gaan? Deze thema's hebben me nooit meer losgelaten: vrede als vrucht van rechtvaardigheid, 'terroristen' die mensen zijn, geen slechterikken, de kloof tussen vredesbeweging en 'working class'.

Toch werden er ook wel wat kanttekeningen geplaatst. Want trekt een vrijwilligersdienst niet juist mensen aan die ook van te voren al een belangrijke plaats in hun leven zien voor waarden zoals solidariteit? En de invloed die een vredesdienst bij EIRENE heeft op de rest van je leven blijft natuurlijk altijd in hoge mate subjectief en moeilijk te onderscheiden van talloze andere invloeden, laat staan te meten. Aan de andere kant: tegenwoordig ligt er wel veel nadruk op „meten is weten“, maar is dat ook altijd zo? Veel voormalige EIRENE-vrijwilligers twifelen er in ieder geval niet aan dat een vrijwilligersdienst hun leven heeft veranderd.

Het weekend werd afgesloten met een zogenaamde „agape viering“. Thema was de Heilige Geest, die we in stilte ontmoeten. Daarvoor dienen we tijd te nemen om ons „leeg“ te maken, zo hield predikant Harry Schram de deelnemers voor. Vol met inspiratie verliet ik het weekend.

Ilse Oosterlaken
Stafmedewerker EIRENE
Nederland

„Full House“: ruim 100 deelnemers

Foto: Thomas Oelerich

Vrede en ontwikkeling: hoe hangt het samen?

Verslag debatbijeenkomst 13 mei

EIRENE Nederland

Op zaterdag 13 mei organiseerden EIRENE Nederland, Kerk en Vrede, Doopsgezind Wereldwerk en het Werkverband van Religieuzen voor Gerechtigheid en Vrede in Utrecht een debatbijeenkomst over de toenemende vermenging van ontwikkelingswerk en militaire operaties.

Het lijkt er steeds meer op dat militaire missies als een vorm van ontwikkelingswerk worden gezien. Onze minister van Defensie bezweert ons telkens weer dat 'wij' niet naar de Zuid-Afghaanse provincie Uruzgan gaan om te vechten, maar om te helpen. Daarbij wijst hij dan op de vele hulpprojecten die de militairen in Uruzgan zullen gaan uitvoeren en die gefinancierd worden door het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. Hoe kun je het beter hebben?

In Utrecht zette Saskia Kouwenberg toch een paar kritische kanttekeningen bij dit militaire hulpwerk. Waarom doen ze het eigenlijk? Vanuit haar ervaring als onafhankelijk mensenrechten-activist bij een aantal militaire missies en bij militaire voorbereidings-

bijeenkomsten noemt Saskia een vijftal mogelijke redenen:

- (1) het verwerven van draagvlak voor militaire missies onder de Nederlandse bevolking;
- (2) het opbouwen of op peil houden van de werkervaring van militairen;
- (3) tactische overweging om via die hulpprojecten goede contacten met de lokale bevolking verkrijgen;
- (4) om iets nuttigs doen, nu we er toch zijn;
- (5) om de Westerse overheden een betere grip te geven op de wederopbouw in Afghanistan dan ze via normale ontwikkelingsorganisaties zouden hebben gehad.

Naast het feit dat al deze redenen maar weinig te maken hebben met het belang van de lokale bevolking, zijn er nog een aantal andere nadelen aan de uitvoering van hulpprojecten door militairen terwijl deze op militaire missie zijn. Het werk gebeurt niet professioneel, dat wil zeggen niet volgens de ervaringen die ontwikkelingsorganisaties de afgelopen 50 jaar met dit type werk hebben opgebouwd en waartoe met name het betrekken van de lokale bevolking behoort. In plaats van het werk zelf te doen, is professioneel ontwikkelingswerk gericht op het in staat stellen van de lokale bevolking om het werk zelf ter hand te nemen. Verder verliezen humanitaire organisaties door de samenwerking met militairen of zelfs de overname van hun werk door militairen de neutraliteit waardoor ze het werk altijd hebben kunnen doen, ook in vijandige omgevingen. Organisaties als Artsen zonder Grenzen zijn niet voor niets uit Afghanistan vertrokken. En in de vierde plaats dient het humanitaire werk vooral een militair belang en niet primair het belang van de lokale bevolking.

Onafhankelijk mensenrechtenactiviste Saskia Kouwenberg houdt een inleiding op het thema

In de discussie die op deze inleiding volgde (en op die van ondergetekende, maar de inhoud daarvan stond goeddeels in het maart-nummer van EIRENE Nieuws) werd ook stilgestaan bij de lastige positie van individuele militairen. Je zult maar op pad worden gestuurd met het verhaal dat je de mensen daar mag helpen, terwijl ter plekke blijkt dat je toch vooral moet vechten en schieten. Hoe verknipt kom je terug? Vooral als de Nederlandse bevolking nog steeds meent dat je daar in Uruzgan vooral schooltjes hebt helpen bouwen in plaats van Taliban achterna hebt gezeten.

Aan het eind van de debatbijeenkomst werd de handtekeningactie 'Geen ontwikkelingswerkers met een geweer' gelanceerd, die zich richt tegen de vermenging van ontwikkelingswerk en militaire operaties. Bij dit nummer van EIRENE Nieuws is een actiekaart bijgevoegd die u ondertekend terug kunt sturen. Voor meer exemplaren kunt u contact opnemen met het secretariaat van EIRENE Nederland of dat van Kerk en Vrede.

Jan Schaake
bestuurslid van EIRENE NL

Het motief van de actiekaart

Nieuw beleid & bestuur

Verslag ledenvergadering 13 mei

EIRENE Nederland

De algemene ledenvergadering heeft op 13 mei in Utrecht plaatsgevonden. Het was een mooie dag, niet alleen het weer gaf de dag een zomers en bovenal zonnig karakter, ook datgene wat te gebeuren stond stemde ons positief.

Allereerst werd aangekondigd dat het huidige bestuur versterkt werd met maar liefst 3 nieuwe leden. De aanwezige leden steunde de kandidatuur en Lex Elias, Danijel Horvath en Paul den Hartog werden benoemd, zodat het bestuur nu uit 6 leden bestaat. Met de ervaring van de zittende leden: Jet Visser-Romijn, Jan Schaake en Roel Meihuizen en het enthousiasme van deze nieuwe leden wordt een nieuwe weg ingeslagen, die vastgelegd is in een beleidsplan 2006-2010.

Daarnaast werd de ALV bijgewoond door een nieuwe Nederlandse vrijwilligster, Sharon Webster, die in Niger mee gaat werken bij een lokale organisatie die met microkrediet bezig is.

In de vergadering werd uitgebreid aandacht besteed aan het nieuwe beleidsplan dat door het bestuur is voorbereid. Unaniem werd het beleid goedgekeurd en bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief wordt al hard gewerkt aan het opzetten van een eigen project, dat waarschijnlijk in Kroatië zal worden gestart (meer nieuws in de volgende nieuwsbrief) en aan een communicatieplan, waardoor wij meer mensen hopen te bereiken met betere informatie.

Vanuit de visie dat er - als antwoord op de geweldadige oplossingen bij de toenemende spanningen in de wereld - gewerkt moet worden aan betere onderlinge verstandhouding, zijn wij aan de slag gegaan. We willen dan ook mensen sturen, die praktisch en structureel, samenwerken met de mensen ter plekke, met aandacht voor verschillen en begrip voor elkaar en ervoor zorgen dat mensen meer grip krijgen op hun eigen ontwikkeling, zodat onze hulp een duurzame inbedding krijgt in de samenleving.

Er is daartoe een 3-sporenbeleid ontwikkeld: Ten eerste vrijwilligers werven om gewelddoos conflicten op te lossen en sociale gerechtigheid te bevorderen. Als tweede speerpunt willen wij nadrukkelijker samenwerken met EIRENE Internationaal door intensief deel te nemen aan commissies, informatie te krijgen en die te benutten en natuurlijk financieel bij te dragen en bijvoorbeeld adoptie van specifieke projecten (die helpen onze doelen te realiseren) en het leveren van nederlandse vrijwilligers aan EIRENE Internationaal. Tenslotte willen we een eigen project ontwikkelen, waardoor de relatie tussen donaties en contributies en waar dat zoal aan besteed wordt transparanter wordt voor U.

Het beleid is er ook op gericht om te groeien. Meer projecten, meer vrijwilligers en noodzakelijkerwijs ook meer middelen. Vooral om dat laatste te bereiken - zonder geld doe je helaas toch weinig in deze wereld - ligt er de nadruk op heldere communicatie en transparantie in de geldstroom.

De aanwezige leden waren enthousiast over deze voornemens en ondersteunen het beleidsplan van harte. Indien U het hele beleidsplan wilt lezen, dan kunt U dat bestellen met de bon rechts.

Heeft U ideeën, die aansluiten bij het nieuwe beleid, deel ze dan met ons, iedere suggestie en/of steun is van harte welkom.

Paul den Hartog
Secretaris EIRENE Nederland

Bestuursleden Jet Visser-Romijn en Lex Elias tijdens de ledenvergadering

EIRENE Nederland is de Nederlandse afdeling van **EIRENE** Internationaal. **EIRENE** is een internationaal oecumenisch vredesdienst die vanuit een principe van actieve geweldloosheid wereldwijd werkt aan vrede en gerechtigheid.

Postadres:

Postbus 1528, 3500 BM Utrecht

Telefoon: (030) 271 43 76

Email: info@eirene-nederland.org

Web: www.eirene-nederland.org

Postbankrekening 185 66 60
t.n.v. EIRENE Nederland
te Deventer

Minimum contributie
voor leden: 15,- euro per jaar

Internationale Oecumenische
Vredesdienst

EIRENE-nieuws is een publicatie van **EIRENE** Nederland, bestemd voor leden en donateurs. **EIRENE**-nieuws verschijnt 4x per jaar.

Redactie:

Ilse Oosterlaken / Julian Volz

Layout:

Julian Volz

Vertalingen:

Jet Visser / Yosé Höhne-Sparborth

Antwoordformulier

- Noteer me als lid van **EIRENE Nederland**
- Stuur me a.u.b. nog nieuwsbrieven toe om te gebruiken voor ledenwerving (gratis)
- ik ontvang graag het nieuwe beleidsplan (gratis)
- ik ontvang graag het jaarverslag 2005 van **EIRENE Nederland** (gratis)

naam + adresgegevens:

e-mail adres:
